

ГЕНДЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ УЯВЛЕННЯ МОЛОДІ ПРО ОФІЦІЙНИЙ ТА ЦИВІЛЬНИЙ ШЛЮБ

Катерина Безверхня
студентка 2 курсу соціально-психологічного факультету

Науковий керівник:
студентка 2 курсу соціально-кандидат психологічних наук,
Л.О.Котлова

Постановка проблеми. Сім'я, виступає одним із основ існування людства, саме вона адаптує нас до суспільства, а також підтримує та робить нас щасливими. Основою для створення сім'ї є шлюб, як встановлена суспільством форма відносин між людьми різної статі. Шлюб та сім'я розуміються, як особливість, яка формує задоволеність людей від перебування в соціальному інституті.

На сьогоднішній день став популярним цивільний шлюб, адже ці відносини мають велику кількість переваг таких як: можливість ретельніше придивитися до партнера, зрозуміти та оцінити свої почуття; навчитися спільно вести господарство та розподіляти фінанси і обов'язки. У людей приходить розуміння, що шлюб не лише свято, а й відповідальність. Саме тому питання уявлення про офіційний та цивільний шлюб набуває великого інтересу для психологів

У вітчизняній психології уявлення про шлюб пов'язують: основами сімейного життя (І. В. Гребеніков); із домашньою економікою (Т.М.Афанасьєва): із неправильними уявленнями молоді з приводу стратегій побуту (Т.С.Журбицька).

У сучасній літературі (О.І.Бондарчук) говориться про ієрархію мотивів, які мають змогу визначити вид шлюбу, а також поняття «любов», як один із причин вибору.

Вивчення даної теми зумовлено зростанням хибних гендерних уявлень про шлюб серед молоді, прояви яких впливають на подальше гармонійне життя пари.

Мета статті: представити основні емпіричні дослідження гендерних особливостей уявлень молоді про офіційний та цивільний шлюб.

У нашому дослідженні було висунуто наступну **гіпотезу:** уявлення чоловіків та жінок про офіційний та цивільний шлюб будуть відрізнятися, а саме:

- у жінок офіційний шлюб асоціюватиметься із поняттям «вічність» та «весілля»; а цивільний шлюб з поняттями «підготовка»;
- у чоловіків, офіційний шлюб асоціюватиметься із поняттям «обов'язок», а цивільний шлюб з «волею».

Для досягнення поставленої гіпотези нами були використані такі **методи дослідження**: теоретичний аналіз, асоціативний експеримент та статистичний метод (якісна та кількісна обробка даних).

Виклад основного змісту. Поняття «сім'я» тісно пов'язане з поняттями «шлюб» та «подружжя». Оптимальним рішенням у виборі шлюбно-сімейних стосунків є обрання певної форми шлюбу, що найповніше буде задовольняти потреби двох особистостей, а також відповідати їх психологічним властивостям та сприятиме особистісному розвитку.

Офіційним шлюбом є сімейний союз, зареєстрований органами державної реєстрації актів цивільного стану. Цей шлюб виник, як альтернатива церковному шлюбові.

Цивільний шлюб найчастіше називають альтернативним, тобто шлюбом, який не має офіційного юридичного статусу. Цивільний шлюб має низку форм: фактичний шлюб (співжиття), пробний шлюб, вільний союз.

Офіційний та цивільний шлюби мають свої спільні мотиви, одним із яких є «кохання», яке змушує зробити вибір між формами шлюбу, що є оптимальним для двох особистостей. Також ці види шлюбу мають низку відмінностей, які також можуть вплинути на думку оточення, тому виникають гендерні розбіжності, щодо уявлень взаємостосунків у шлюбних відносинах. Певні розбіжності в гендерному уявленні про взаємостосунки в шлюбі, виникають на основі історичного, сімейного досвіду, а також певних культурних традицій.

Щодо поняття «уяви», вона є дуже різнобічною формою людської психіки, яка пов'язана з усіма процесами. Саме тому способів вивчення даного феномену є не багато. Одним із методів дослідження уяви використовують семантичне дослідження, однією з методик таких досліджень є «Асоціативний експеримент», який і використовували для проведення дослідження.

В результаті проведення асоціативного експерименту із жінками, нами було встановлено, що уявлення жінок щодо цивільного шлюбу формується на таких поняттях як: легкість, егоїзм, закоханість та безвідповідальність. Ці асоціації можуть свідчити про негативне ставлення жінок, щодо такого виду шлюбу, адже можливий варіант легкого розлучення, яке передбачає порушення жіночих особистісних планів на майбутнє. На думку жінок, саме в такому виді шлюбу кожен із партнерів спирається лише на свої потреби не враховуючи інтереси іншого, а також кохання як такого не існує лише прив'язаність або закоханість, що не дозволяє

парі перейти на вищий етап відносин. В результаті дослідження було виявлено, що жінки, які перебувають в шлюбі мають більшу прихильність до цивільного шлюбу, аніж ті які не були одруженими. Причиною таких відмінностей є те, що жінкам які перебувають в шлюбі є важливим процес навчання, якого вони не мали змоги отримати.

Уявлення про офіційний шлюб у жінок формується за допомогою таких асоціацій як: кохання, майбутнє та затишок. Для жінок є важливим відчувати себе коханою та потрібною в ставленні свого чоловіка. Офіційний шлюб є узаконеним союзом, саме тому жінки відчують що в цих відносинах буде майбутнє, яке забезпечить їм держава. В давні часи говорилося що жінка це берегиня, саме вона формує злагоджену та особливу атмосферу в домі. Затишок – це є основа для жіночої гармонії, який формується на базі двох перших асоціацій.

Отже, уявлення молоді жіночої статі, щодо офіційного та цивільного шлюбу є різними. Цивільний шлюб жінки асоціюють з такими поняттями як: легкість, егоїзм, закоханість та безвідповідальність. Ці асоціації можуть свідчити про негативні уявлення щодо даного виду шлюбу. Офіційний шлюб жінки асоціюють з поняттями: кохання, майбутнє та затишок. Дані асоціації можуть свідчити про те, що для молоді такий вид шлюбу є більш безпечнішим або комфортнішим. У результатах дослідження жінки уявляють офіційний та цивільний шлюб, як два протилежних явища.

За результатами асоціативного експерименту чоловіки з 18-25 років уявляють цивільний шлюб через поняття: тренування та секс. Можна зробити припущення, що для чоловіків у цивільному шлюбі є важливим досвід, який вони можуть отримати в наслідок перебування в певному шлюбі. Під час проведення дослідження був помітний той факт, що чоловіки які перебувають в цивільному шлюбі асоціюють його так само як і офіційний шлюб. Причиною цього може стати розуміння, що різниці між шлюбами немає.

Офіційний шлюб чоловіки уявляють в межах таких асоціацій як: взаєморозуміння, обов'язок та захист. Ці поняття можуть свідчити про те, що на думку чоловіків, їх головним завданням в офіційному шлюбі є захист сім'ї. У центрі нашої уваги може бути те, що чоловіки в своїх уявленнях висувають на передові місця почуття обов'язку. Саме цей факт свідчить про свідоме розуміння того, що саме чоловікам потрібно забезпечувати та дбати про свою сім'ю.

Отже, за результатами дослідження, молодь чоловічої статі асоціюють цивільний шлюб з поняттями «тренування» та «секс». На основі чого ми можемо говорити, що для чоловіків є важливим, в

такому виді шлюбу, досвід, який є просто необхідним в майбутньому офіційному шлюбі. Уявлення щодо офіційного шлюбу у чоловіків формується на основі понять: взаєморозуміння, обов'язок та захист. Що дає нам можливість припустити щодо свідомого розуміння та освоєння основних функцій чоловіка в даному виді шлюбу. Цивільний та офіційний шлюб чоловіки уявляють в межах питань: «Що я можу взяти?» та «Що я можу дати?».

Висновки. Таким чином, за результатами асоціативного експерименту уявлення молоді щодо офіційного шлюбу мають ряд спільних та відмінних ознак. Офіційний шлюб чоловіки та жінки асоціюють з такими поняттями як: діти, розуміння та відповідальність. Ці результати можуть свідчити про те, що молодь уявляє офіційний шлюб, як елемент серйозності та самостійності. Офіційний шлюб для молоді, може бути, тим кроком, який приведе їх до відповідального життя, яке обов'язково підкріплене народженням дітей та налагодженням взаєморозуміння між партнерами.

Відмінними уявленнями молоді про офіційний шлюб є такі:

- для чоловіків поняття «секс», а отже офіційний шлюб у їх розумінні це один із методів регулярного сексуального життя, що й може бути основою для відносин між чоловіком та дружиною;

- для жінок поняття «кохання», а отже офіційний шлюб у їх розумінні це щось, що завжди підкріплене почуттями, емоціями, переживаннями. І саме цей термін може керувати добробутом у шлюбі.

Уявлення молоді щодо цивільного шлюбу, також мають ряд спільних та відмінних ознак. Спільними уявленнями є такі поняття як: співмешканці та свобода. Цими поняттями, молодь характеризує цивільний шлюб, як більш легкий шлюб, в якому завжди є присутнім вільний простір.

Відмінними уявленнями молоді про цивільний шлюб є такі:

- у чоловіків поняття: секс, відповідальність, діти. Саме ці поняття є дуже схожими до найуживаніших асоціацій до офіційного шлюбу. Це може свідчити про частково однакові уявлення чоловіків щодо двох видів шлюбу.

- У жінок поняття: закоханість, безвідповідальність та немає дітей. Тобто жінки розглядають цивільний шлюб, як негативний вид шлюбу. Цивільний шлюб є безвідповідальним. Саме через це він є повною протилежністю до офіційного шлюбу.

Таким чином, висунута на початку дослідження гіпотеза про те, що уявлення чоловіків та жінок про офіційний та цивільний шлюб будуть відрізнятися, а саме: у жінок офіційний шлюб

асоціюватиметься із поняттям «вічність» та «весілля»; а цивільний шлюб з поняттями «підготовка»; у чоловіків, офіційний шлюб асоціюватиметься із поняттям «обов'язок», а цивільний шлюб із «волею», частково підтвердилася.

Проведене дослідження не вичерпує глибини поставленої проблеми, перспективу подальшої роботи ми вбачаємо в розробці просвітницької програми з формування цінності сім'ї у молоді.

ҐЕНДЕРНІ ВІДМІННОСТІ ШКІЛЬНОЇ ТРИВОЖНОСТІ У ПІДЛІТКОВОМУ ВІЦІ

Іванна Бойчук

студентка 2 курсу соціально-психологічного факультету

Науковий керівник:

кандидат психологічних наук,
доцент **І.С. Загурська**

Проблема шкільної тривожності у підлітковому віці є однією з центральних проблем суспільства. У сучасній психології шкільна тривожність досліджувалась як вітчизняними (А.І. Захаров, Н.Б. Пасинкова, А.М. Прихожан), так і зарубіжними психологами (Г. Айзенк, Г.Г. Аракелов, Я. Рейковський, З. Фрейд, Ю.Л. Ханін).

Дослідження проводилося впродовж 2016-2017 року. Загальна вибірка включала 30 осіб – учнів 5-В класу. Для отримання емпіричних даних було використано методику діагностики рівня шкільної тривожності за С.Філіпсом. За результатами проведеного дослідження можна зробити такі *висновки*:

Виявлено, що загальний показник рівня шкільної тривожності у дівчат в загальному становить 50-60% (середній рівень шкільної тривожності). У хлопців загальний показник рівня тривожності коливався від 60% до 70%. Виявлено, що загальна тривожність у школі у дівчат становить 11%, а в хлопців – 29% (хлопці потрапляють у більшу кількість стресогенних ситуацій, ніж дівчата). Фактор переживання соціального стресу у дівчат займає 6%, а у хлопців становить 16%, для яких думка соціуму є більш вагомішою.

Загальний показник фрустрації потреби в досягненні успіху в дівчат становить 7%, а у хлопців – 18%. Відповідно, ми можемо стверджувати, що хлопці мають вищий рівень тривожності у ситуаціях досягнення успіху, ніж дівчата. Виявлено, що показник фактору страху самовираження у дівчат дорівнює 6%, а у хлопців цей показник сягає 16%. Підкреслюється, що у досліджуваних обох статей немає страху в ситуаціях перевірки власних знань.